

Postupnosť zavádzania prvkov Vysoko efektívneho učenia

Vzhľadom na rozsah zmien, ktoré efektívne učenie do triedy, školy, prináša, je potrebné proces zavádzania efektívneho učenia „krokovat“.

Obr. Stupne premeny tradičnej školy, triedy

Stupne premeny tradičnej školskej školy, triedy¹

Podľa S. Kovalikovej, K. Olsenovej (1994, 1997) je odporúčaná nasledovná postupnosť zavádzania prvkov efektívneho učenia v škole:

1. stupeň – Vytvorenie základov pre efektívne učenie
2. stupeň - Vytvorenie podmienok pre efektívne učenie
3. stupeň - Prepojenie školy so životom
4. stupeň – Vytvorenie (mozgovo-súhlasného) kurikula pre efektívne učenie
5. stupeň - Stála obnova (sústavná inovatívna tvorba kurikula)

Aplikácia programu pozostáva z piatich navzájom prepojených stupňov. Ide o náročný, tvorivý proces, ktorý trvá tri až päť rokov, kým sú viditeľné evidentné kvalitatívne zmeny v učení sa detí. Potrebu krokovania zmien potvrdzujú aj výsledky na experimentálneho overovania programu ITV na ZŠ Majernikova 60 v Bratislave (1992-2001) a skúsenosti ďalších škôl².

¹ Kovaliková, S., Olsenová K.,: *Postupnosť zavádzania integrovaného tematického vyučovania v triede, interný materiál ASK, 1994, 1997.*

² Napr. *Tatranskej alternatívnej školy v Poprade, ZŠ Smetanov Háj v Dunajskej Strede*

Uvádzame stručnú charakteristiku jednotlivých stupňov zavádzania efektívneho učenia:

1. stupeň – Vytvorenie základov pre efektívne učenie

uplatňovanie pozitívneho riadenia triedy a metodiky rozvoja sociálnych a osobnostných kompetencií ako súčasť kurikula, vytváranie základov pre kooperatívne učenie.

2. stupeň - Vytvorenie podmienok pre efektívne učenie

uplatňovanie pozitívneho riadenia triedy a rozvíjanie sociálnych a osobnostných kompetencií, inovácia učebných osnov, zaraďovanie integrovaných učebných blokov, uplatňovanie možnosti výberu a kooperatívneho učenia.

3. stupeň - Prepojenie školy so životom

uplatňovanie pozitívneho riadenia triedy a metodiky rozvoja sociálnych a osobnostných kompetencií, učenie podľa celoročnej témy, kde je integrované učivo aspoň jedného predmetu v rozsahu aspoň 25 % vyučovacieho času alebo učenie podľa tematických projektov, ktoré vychádzajú z miestnych pomerov, aktívna účasť študentov na daniach v škole, komunite. Rozšírenie možnosti výberu, zámerné používanie cieleného pohybu pri učení a kooperatívneho učenia.

4. stupeň – Vytvorenie (mozgovo-súhlasného) kurikula pre efektívne učenie

uplatňovanie pozitívneho riadenia triedy a metodiky rozvoja sociálnych a osobnostných kompetencií, učenie podľa celoročnej témy, kde je integrované učivo aspoň dvoch predmetov, učenie podľa tematických projektov v rozsahu aspoň 40 % vyučovacieho času, aktívna participácia študentov na tvorbe kurikula triedy, školy, na živote komunity. Rôznorodé možnosti výberu pri učení sa, kooperatívne učenie alebo práca na projektoch každý týždeň.

5. stupeň - Stála obnova (sústavná inovatívna tvorba kurikula)

uplatňovanie pozitívneho riadenia triedy a metodiky rozvoja sociálnych a osobnostných kompetencií, učenie podľa celoročnej témy, integrovanie učiva viacerých, všetkých predmetov do celoročnej témy, učenie podľa tematických projektov v rozsahu aspoň 60%, vyučovacieho času, aktívna participácia študentov na tvorbe kurikula triedy, školy, na živote komunity. Uplatňované rôznorodé možnosti výberu pri učení sa, denné kooperatívne učenie alebo práca na projektoch.

Jednotlivé stupne z procesúálneho hľadiska navzájom súvisia. Každý ďalší stupeň zavádzania vysoko efektívneho učenia predstavuje vyššiu kvalitu a obsahuje v sebe aj charakteristiky predchádzajúceho stupňa, ktoré rozvíja. Nie je vhodné zavádzať vyšší stupeň, keď nie je zavedený nižší.

V pedagogickej praxi však nie je možné (ani potrebné) jednotlivé stupne striktno oddeľovať, pretože ide o kontinuálny proces.

Pre jednotlivé stupne zavádzania efektívneho učenia sú stanovené požiadavky na prácu pedagóga v triede, štandardy.

Z výzkumných zistení³ vyplýva:

1. **Význame vyššia efektívnosť** učenia v porovnaní s tradičnou školou sa dosahuje, keď učiteľ disponuje potrebnými kompetenciami pre zvládnutie **vyšších stupňov (tretieho až piateho)** efektívneho učenia, ktoré charakterizuje komplexné vytvorenie podmienok

³ *Výsledky experimentálneho overovania programu ITV, Záverečná správa Marušincová, E. a kol.:*

pre efektívne učenie. Jeho dôsledkom je nárast vedomostí detí, ich motivácie pre celoživotné učenie, zvýšenie úrovne sociálnych zručností detí⁴.

2. Pri zavedení prvej a druhej úrovne sa významne zlepšuje sociálna klíma v triede a motivácia k učeniu.

⁴ Výsledky experimentálneho overovanie programu ITV, Závěrečná správa Marušincová, E. a kol.: